

# Spis treści

|                                                                                            |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Podziękowania . . . . .                                                                    | 9         |
| Wstęp – dlaczego „emocje muzyczne”? . . . . .                                              | 11        |
| <b>1. Czym są emocje w muzyce? . . . . .</b>                                               | <b>15</b> |
| 1.1. Muzykologia i estetyka o emocjach w muzyce . . . . .                                  | 15        |
| 1.2. Dwie perspektywy emocji w muzyce . . . . .                                            | 18        |
| 1.3. Definicja emocji muzycznych w kontekście innych reakcji emocjonalnych . . . . .       | 23        |
| 1.3.1. Jak rozumiemy różne reakcje emocjonalne? . . . . .                                  | 24        |
| 1.3.1.1. Afekt . . . . .                                                                   | 24        |
| 1.3.1.2. Emocje . . . . .                                                                  | 25        |
| 1.3.1.3. Nastroj . . . . .                                                                 | 26        |
| 1.3.2. Czym jest reakcja emocjonalna w muzycznym doświadczeniu? . . . . .                  | 27        |
| 1.3.2.1. Afekt? . . . . .                                                                  | 27        |
| 1.3.2.2. Emocje? . . . . .                                                                 | 29        |
| 1.3.2.3. Nastroj? . . . . .                                                                | 30        |
| 1.3.2.4. Emocje muzyczne? . . . . .                                                        | 31        |
| 1.3.2.5. Konsekwencje różnorodności definicyjnej w psychologii emocji muzycznych . . . . . | 34        |
| 1.3.2.6. Podsumowanie: czym zatem są reakcje emocjonalne na muzykę? . . . . .              | 36        |
| <b>2. Jak powstają reakcje emocjonalne na muzykę? Współczesne teorie . . . . .</b>         | <b>39</b> |
| 2.1. Oczekiwania muzyczne według Hurona – model ITPRA . . . . .                            | 39        |
| 2.2. Całościowe podejście do emocji według Juslina – model BRECVEMA . . . . .              | 44        |
| 2.2.1. Reakcja pnia mózgu . . . . .                                                        | 44        |
| 2.2.2. Dopasowanie rytmiczne . . . . .                                                     | 45        |
| 2.2.3. Warunkowanie ewaluatywne . . . . .                                                  | 45        |
| 2.2.4. Emocjonalne zarażenie . . . . .                                                     | 46        |

|                                                                                           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 2.2.5. Wyobrażenia wzrokowa . . . . .                                                     | 47        |
| 2.2.6. Pamięć epizodyczna . . . . .                                                       | 48        |
| 2.2.7. Oczekiwanie muzyczne . . . . .                                                     | 48        |
| 2.2.8. Estetyczna ocena . . . . .                                                         | 49        |
| 2.2.9. Podsumowanie modelu BRECVEMA . . . . .                                             | 51        |
| 2.3. Teoria estetycznej triady . . . . .                                                  | 54        |
| 2.4. I co z tego wynika? . . . . .                                                        | 56        |
| <b>3. Czym jest podstawowa reakcja na muzykę i jak można ją modyfikować?</b>              | <b>59</b> |
| <b>4. Badania własne – wprowadzenie . . . . .</b>                                         | <b>65</b> |
| 4.1. Cel i pytania badawcze . . . . .                                                     | 65        |
| 4.2. Wybór materiału eksperymentalnego – utwory muzyczne . . . . .                        | 69        |
| 4.3. Podstawowa reakcja na doświadczanie muzyki . . . . .                                 | 72        |
| 4.3.1. Wybór materiału eksperymentalnego – słowa i pseudosłowa . . . . .                  | 73        |
| 4.3.2. Procedura badania . . . . .                                                        | 74        |
| 4.3.3. Badana grupa i przygotowanie bazy wyników . . . . .                                | 75        |
| 4.3.4. Wyniki badania . . . . .                                                           | 76        |
| 4.3.4.1. Armand Amar & Lévon Minassian – <i>Ar intch lav er</i> . . . . .                 | 76        |
| 4.3.4.2. Edgar Varése – <i>Arcana</i> . . . . .                                           | 78        |
| 4.3.4.3. John Dreamer – <i>End of My Journey</i> . . . . .                                | 80        |
| 4.3.4.4. Józef Haydn – <i>10 Sinfonia concertate</i> . . . . .                            | 82        |
| 4.3.4.5. Józef Haydn – <i>Koncert fortepianowy D-dur Hob XVIII/III – Vivace</i> . . . . . | 84        |
| 4.3.4.6. Porównania czasów reakcji dla wyników całościowych . . . . .                     | 86        |
| 4.3.5. Dyskusja . . . . .                                                                 | 87        |
| 4.3.5.1. Czas reakcji a pomiar bazowy . . . . .                                           | 93        |
| 4.4. Modyfikacja podstawowej reakcji na muzykę . . . . .                                  | 94        |
| 4.4.1. Przygotowanie materiału obrazowego do eksperymentu . . . . .                       | 95        |
| 4.4.1.1. Wybór materiału z dostępnych baz obrazów . . . . .                               | 95        |
| 4.4.1.2. Badanie wstępne – ocena zestawów slajdów . . . . .                               | 96        |
| 4.4.1.3. Procedura badania . . . . .                                                      | 98        |
| 4.4.2. Charakterystyka badanej grupy i statystyki opisowe . . . . .                       | 100       |
| 4.4.3. Wyniki badania . . . . .                                                           | 105       |
| 4.4.3.1. Weryfikacja hipotez 2.1 oraz 2.2 . . . . .                                       | 106       |
| 4.4.4. Dyskusja . . . . .                                                                 | 110       |

|                                                                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4.5. Wnioski z badań własnych . . . . .                                                                               | 114 |
| 4.5.1. Ograniczenia przeprowadzonych eksperymentów i przyszłość badań nad reakcjami emocjonalnymi na muzykę . . . . . | 116 |
| 4.5.2. Zastosowanie uzyskanych wyników w praktyce badawczej i metodologii badań emocji w muzyce . . . . .             | 119 |
| 4.5.3. Zastosowanie uzyskanych wyników w regulacji nastroju i wzbudzaniu emocji . . . . .                             | 120 |
| <b>Zakończenie – Czy emocje muzyczne to emocje?</b> . . . . .                                                         | 121 |
| <b>Aneks A. Polska Adaptacja <i>Geneva Emotional Music Scale</i></b> . . . . .                                        | 123 |
| <b>Aneks B. Wybór materiału do eksperymentu</b> . . . . .                                                             | 127 |
| <b>Aneks C. Wyniki analizy statystycznej w eksperymencie pierwszym</b> . . . . .                                      | 141 |
| <b>Aneks D. Porównanie wyników w dwóch trybach w eksperymencie drugim</b> . . . . .                                   | 153 |
| <b>Aneks E. Wyniki analizy statystycznej w eksperymencie drugim</b> . . . . .                                         | 159 |
| <b>Bibliografia</b> . . . . .                                                                                         | 269 |
| <b>Summary</b> . . . . .                                                                                              | 283 |